

TEZA:

1. Sytuacje, gdy radca prawny uznaje, że z mocodawcą łączy go jedynie pełnomocnictwo a jego klientem jest osoba trzecia (firma odszkodowawcza) prowadzi do konfliktu interesów.
2. Zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonania oraz wynagrodzenie powinna ustalać umowa z klientem (mocodawcą).
3. Radca prawny w ramach wykonywanych przez siebie czynności ma obowiązek skrupulatnego rozliczania się z klientem (mocodawcą), czego obwinieni nie uczynili.

Sygn. akt: WO-167/21

ORZECZENIE

z dnia 12 maja 2022 roku

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Rady Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:**

Przewodniczący: S WSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: S WSD Sławomir Pilipiec

S WSD Wiesław Kmiotek /sprawozdawca/

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krzysztofa Żmudy
po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy radców prawnych M. B. wpisanego na listę radców prawnych pod numerem (...) i A. G.
wpisanego na listę radców prawnych pod numerem (...),

obwinionych z art. 64 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych / tj. Dz. U z 2020,
poz. 75 ze zm. / (dalej „ustawa”) w związku z art. 6,12 ust 1, 36 ust 1 , art. 43 ust 2 oraz przepisem
art. 44 ust 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (stanowiącego załącznik do uchwały Nr 3/2014
Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie
Kodeksu Etyki Radcy Prawnego),, dalej „KERP”,

na skutek odwołania obwinionych od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego/dalej
„OSD”/ z dnia 26 maja 2021 r. wydanego w sprawie sygn. akt: D 9/21

orzeka:

- I. zmienia datę popełnienia czynu opisaną w pkt 1.1. zaskarżonego orzeczenia zastępując okres „od dnia 25 czerwca 2014 roku do dnia 26 września 2017 roku” datą „od 25 czerwca 2014 roku do 30 grudnia 2014 roku”, a następnie ten pkt uchyla i umarza postępowanie;
- II. zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt II i wymierza karę łączną za przewinienia określone w pkt 1.2. i 1.4.:
 - radcy prawnemu M. B. - karę pieniężną w kwocie 11.500 (jedenaście tysięcy pięćset) zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat;
 - radcy prawnemu A. G. - karę pieniężną w kwocie 11.500 (jedenaście tysięcy pięćset) zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat;
- III. w pozostałym zakresie utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie; zasądza od obwinionego radcy prawnego M. B. koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej wysokości 1.800,00 (słownie jeden tysiąc osiemset) zł płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie;
- IV. zasądza od obwinionego radcy prawnego A. G. koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej wysokości 1.800,00 (słownie: jeden tysiąc osiemset) zł płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

W dniu 9 lutego 2021 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych skierował wniosek o ukaranie radcy prawnego M. B. i radcy prawnego A. G. w sprawie o sygn. akt: R-404/18/AK obwinionych o to że: - w (...)

1. w okresie od 25 czerwca 2014 r. do dnia 26 września 2017 r. przystępując do prowadzenia sprawy o odszkodowanie przeciwko Towarzystwu (...) SA, nie ustalili z klientką A. R. wysokości wynagrodzenia lub sposobu jego ustalenia tj. popełnili przewinienia dyscyplinarne określone w

art. 64 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych / tj. Dz. U z 2020, poz. 75 ze zm. / w związku z art.36 ust 1 oraz przepisem art. 43 ust 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego ;

2. w okresie ode 25 października 2016 r. do dnia 7 maja 2018 r. oraz od 6 października 2017 r. do dnia 7 maja 2018 r. nie poinformowali klientki A. R. o wpłynięciu na konto Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych (...) w dniu 25.10.2016 r. kwoty 167.677,85 zł oraz w dniu 6. 10.2017 roku kwoty 146.695,38 zł wpłaconych przez Towarzystwo (...) SA w wyniku wyroku Sądu Okręgowego (sygn. akt XV C 8/15) z dnia 2 sierpnia 2016 r. oraz wyroku Sądu Apelacyjnego (sygn. akt I ACa 1180/16) z dnia 26 września 2017 r.

tj. popełnili przewinienia dyscyplinarne określone w art. 64 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych / tj. Dz. U z 2020, poz. 75 ze zm. / w związku z art. 6 i art. 12 a także art 44 ust 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

3.w okresach od 25.10.2016 r. do dnia 28.10.2016 r. oraz od dnia 6.10.2017 r. do dnia 9.10.2017 r. po otrzymaniu należnej A. R. :

- w dniu 25.10.2016 roku wpłaty pieniężnej w wysokości 167.677,85 zł zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego od Towarzystwa (...) Polska SA (sygn. akt XV C 8/15 z dnia 2 sierpnia 2016 r.)
- w dniu 6.10.2017 r. wpłaty pieniężnej w wysokości 146.695,38 zł zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego od Towarzystwa (...) SA (sygn. akt I Aca 1180/16 z dnia 26 września 2017 r.) nie zdeponowali ich na rachunku odrębnym od innych rachunków Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych (...),

tj. popełnili przewinienia dyscyplinarne określone w art. 64 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych / tj. Dz. U z 2020, poz. 75 ze zm. / w związku z przepisem art.37 ust 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego);

4. w okresie od dnia 25.10.2016 r. do dnia 22.06.2020 r. oraz w okresie od dnia 6.10.2017 r. do dnia 22.06.2020 r.,

- po otrzymaniu na konto Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych (...) należnych klientce A. R. wpłat pieniężnych od (...) SA z tytułu

- w dniu 25 października 2016 r. kwoty 167.677,85 zł wyrok Sądu Okręgowego z dnia 2 sierpnia 2016 r. (sygn. akt XV C 8/15),
- w dniu 6 października 2017 r. kwoty 146.695,38 zł wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 26 września 2017 r. (sygn. akt: I ACa 1180/16)

nie wydali klientce niezwłocznie lub na warunkach z nią ustalonych otrzymanych środków tj. popełnili przewinienia dyscyplinarne określone w art. 64 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych / tj. Dz. U z 2020, poz. 75 ze zm. / w związku z przepisem art.37 ust 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego ;

W uzasadnieniu wniosku o ukaranie Zastępcy Rzecznika dyscyplinarnego podał, że dnia 20 września 2018 r. do Okręgowej Izby Radców Prawnych wpłynęło zawiadomienie A. R. o popełnieniu przez radców prawnych M. B. i A. G. deliktu dyscyplinarnego. Pokrzywdzona zarzuciła radcom prawnym, iż ci po wygraniu sprawy, w której ją reprezentowali nie przekazali na jej konto pieniędzy uzyskanych od pozwanego. Dodatkowo podniosła, iż radcowie przed przystąpieniem do czynności zawodowych nie ustalili z nią zakresu usług, wysokości honorarium oraz sposobu rozliczenia.

W trakcie postępowania dowodowego Rzecznik ustalił, iż pokrzywdzona zawarła umowę o dochodzenie roszczeń z Centrum finansowe (...) sp z o.o. pokrzywdzona zobowiązała się między innymi do zapłaty honorarium w wysokości 25 % + VAT uzyskanego świadczenia majątkowego od podmiotu odpowiedzialnego za naprawienie szkody. Dodatkowo zleceniobiorcy należały się, zgodnie z umową koszty zastępstwa procesowego zasądzone w drodze postępowania sądowego. Zapisy umowy pozwalały na powierzenie wykonania tej umowy w całości lub w części radcy prawnemu lub adwokatowi. Pokrzywdzona w dniu 25 czerwca 2014 r. udzieliła pełnomocnictwa radcy prawnemu M. B. oraz radcy prawnemu A. G. do prowadzenia we wszystkich instancjach sprawy przeciwko Towarzystwu (...) S.A. o zapłatę. Pełnomocnictwo obejmowało także uprawnienie do odbioru przedmiotu świadczenia od strony przeciwnej, wskazania rachunku bankowego, na który należy przekazać świadczenie pieniężne oraz odbioru kosztów procesu od strony przeciwnej. W dniu 17 lutego 2012 r. Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o. zawarło umowę z M. B. i A. G.. Przedmiotem umowy było prowadzenie przez radców prawnych sprawy przedsądowej i sądowej na rzecz A. R. - klientki Centrum Finansowego (...) Sp. z o.o. Na mocy § 2 ust 1 pkt 6 umowy obwinieni uprawnieni byli do pobrania, w imieniu Centrum Finansowego (...)

Sp. z o.o. i pokrzywdzonej, wszelkich należności wraz z odsetkami od dłużnika i potrącenia z nich swojego wynagrodzenia, konkretnie określonego w tej umowie. Pozostałą kwotę zobowiązani byli przelać na rachunek Zleceniodawcy w terminie 5 dni roboczych od dnia jej otrzymania na swój rachunek bankowy.

W dniu 2 sierpnia 2016 r. Sąd Okręgowy XV C 8/15 wydał wyrok, w którym zasądził na rzecz A. R. kwotę 140.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 26.686,66 zł tytułem odszkodowania. W dniu 26 września 2017 r. Sąd Apelacyjny I ACa 1180/16 podwyższył kwotę odszkodowania o 100.000 zł oraz zasądził od pozwanego zwrot kosztów procesowych w wysokości 7.056 złotych.

W związku z zakończonymi postępowaniami procesowymi TU (...) S.A. przelało na konto Kancelarii „A. P.” Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych M. B. A. G. w dniu 25 października 2016 r. kwotę 167.677,85 zł.

Radcowie po potrąceniu swojego wynagrodzenia, w dniu 28 października 2016 r. przelali na konto Centrum Finansowego (...) z o.o. kwotę 147.053,47 zł.

W dniu 6 października 2017 r. TU (...) S.A. przekazało na konto obwinionych kwotę 146.695,38 zł. Radcowie, po potrąceniu swoich kosztów, w dniu 9 października 2017 r. na konto firmy odszkodowawczej 122.463,74 zł.

W dniu 4 października 2018 roku TU (...) Polska S.A. przelało na konto Kancelarii kwotę 3.608,50 złotych. Ponieważ w tym czasie M. B. oraz A. G. mieli już informacje, że uzyskane w trakcie postępowania sądowego pieniądze nie są przekazywane pokrzywdzonej, kwotę tę przelali bezpośrednio na jej rachunek, z pominięciem Centrum Finansowego (...) Spółka z o.o. W sumie Kancelaria „A. P.” przelała na konto Centrum Finansowego (...) 269.517,21 zł z otrzymanych łącznie 314 373,23 zł. Do kwoty ten należy doliczyć 3.608,50 zł, które zostały przelane na konto pokrzywdzonej.

Obwinieni wystawili firmie odszkodowawczej dwie faktury: 25.10.2016 r. na kwotę 20.624,38 zł oraz w dniu 6.10.2017 r. na kwotę 24.231,64 zł. Kwota na którą zostały wystawione faktury wynikała z umowy zlecenia zawartej pomiędzy Kancelarią „A. P.”. Zgodnie z umową zawartą pomiędzy pokrzywdzoną a Centrum Finansowym (...) Sp. z o.o. wynagrodzenie za podejmowane czynności miało wynosić 25% uzyskanego świadczenia oraz dodatkowo koszty zastępstwa procesowego zasądzone przez sąd. Kwota, na którą radcowie prawni wystawili faktury mieści się

w kwocie należnej określonej w umowie pomiędzy pokrzywdzoną a firmą odszkodowawczą. Rzecznik ustalił, iż radcowie prawni nie zawarli z A. R. umowy ustalającej wysokość ich wynagrodzenia. Taka umowa została zawarta tylko pomiędzy nimi a Centrum Finansowym (...) Sp. z o.o. Jednocześnie, poprzez podpisanie przez pokrzywdzoną pełnomocnictwa dla obwinionych, nawiązany został stosunek prawny pomiędzy stronami. Obwinieni zobowiązali się do prowadzenia sprawy o podwyższenie renty i odszkodowanie. Jednocześnie, zobowiązując się do określonych działań, nie ustalili z klientką wysokości swojego wynagrodzenia ani też sposobu jego określenia.

Obwinieni, odnosząc się do zarzutu pierwszego, wyjaśnili, iż działali zgodnie z zawartymi umowami, w których ustalone zostało wynagrodzenie zarówno pośrednika – Centrum Finansowego (...) Sp. z o.o., jak i ich. Tym samym nie było konieczności osobnego ustalenia wysokości wynagrodzenia pomiędzy Stronami.

Rzecznik ustalił, iż obwinieni, jak wynika z zeznań pokrzywdzonej A. R., nie poinformowali jej o wpłynięciu kwot od ubezpieczyciela na ich konto. Pokrzywdzona dowiedziała się o tym fakcie dopiero po dłuższym czasie. Pokrzywdzona była przekonana, iż pieniądze zostaną wpłacone przez ubezpieczyciela dopiero po uzyskaniu wyroku w II instancji wraz z uzasadnieniem. Obwinieni, przelewając pieniądze na konto Centrum Finansowego (...) sp. z o.o. nie przekazali tej informacji A. R.. Nie potrafili także jednoznacznie wskazać, w jakich okolicznościach oraz terminie wskazali pokrzywdzonej fakt zaspokojenia jej roszczeń przez ubezpieczyciela.

Obwinieni, po otrzymaniu środków, nie zdeponowali ich na odrębnym rachunku bankowym. W trakcie postępowania radcowie tłumaczyli to faktem bardzo krótkiego posiadania pieniędzy i przelaniem ich w możliwie najkrótszym terminie, po potrąceniu swoich należności. Tym samym uznali, że nie zachodzi potrzeba oddzielenia tych środków od innych posiadanych na koncie Kancelarii.

Obwinieni po uzyskaniu pieniędzy od Ubezpieczyciela, po wygranym postępowaniu sądowym, przelali je na konto Centrum Finansowego (...) sp. z o.o. Obwinionych wyjaśnili, że takie działanie było zgodne z zawartymi umowami, tj. umową zawartą pomiędzy Anną Rudnicką i Centrum Finansowym (...) sp. z o.o. oraz drugą, zawartą pomiędzy Centrum Finansowym (...) sp. z o.o. i ich kancelarią. Zdaniem obwinionych, sposób rozliczania kosztów i wynagrodzenia zawarty jest w tych umowach i nie było konieczne zawieranie umowy z A. R. w przedmiocie wysokości ich

wynagrodzenia oraz sposobu wykonania usługi.

Orzeczeniem z dnia 26 maja 2021 r. , sygn. akt: D 9/21 OSD uznał obwinionych radców prawnych M. B. i A. G. winnymi czynów zarzucanych im wnioskiem o ukaranie i wymierzył:

1. za czyn opisany w pkt 1 orzeczenia -obwinionemu M. B. - karę pieniężną w kwocie 3.000 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
 - radcy prawnemu A. G. - karę pieniężną w kwocie 3.000 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
2. za czyn opisany w pkt 2 orzeczenia
 - obwinionemu M. B. - karę pieniężną w kwocie 3.500 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
 - obwinionemu A. G. - karę pieniężną w kwocie 3.500 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
3. za czyn opisany w pkt 3 orzeczenia,
 - obwinionemu M. B. - karę nagany oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
 - obwinionemu A. G. - karę nagany oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,,
4. za czyn opisany w pkt 4 orzeczenia, na podstawie przepisu art. 65 ust 1 pkt 3 oraz art. 65 ust 2a ustawy
 - obwinionemu M. B. - karę pieniężną w kwocie 10.000 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
 - obwinionemu A. G. - karę pieniężną w kwocie 10.000 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,

Za przewinienia wskazane w pkt 1,2 4 wymierzył obwinionym radcom prawnym karę łączną:

- M. B. - karę pieniężną 14.500 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat,
- A. G. - karę pieniężną 14.500 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 5 lat.

OSD zasądził także od obwinionych na rzecz OIRP zryczałtowane koszty postępowania w kwocie po 1.000,00 zł.

OSD w uzasadnieniu orzeczenia zauważył, że obwinieni radcowie prawni w zasadzie nie widzieli w swoim postępowaniu naruszenia zasad etyki zawodowej. Nie uznali za nieetyczną umowy zawartej przez firmę odszkodowawczą z pokrzywdzoną. Twierdzili konsekwentnie, że ich klientką

w sprawie była firma odszkodowawcza a nie Pokrzywdzona. Tworząc umowę między Pokrzywdzoną a Spółką zabezpieczyli wyłącznie własne interesy, przede wszystkim dotyczące ich wynagrodzenia. Stąd zapis w umowie i w złożonym pełnomocnictwie o wskazaniu nr konta do wpłacania wygranych kwot.

OSD wskazał dalej, że uprawnienia z tego pełnomocnictwa a dotyczące wskazania numeru konta zostało skonsumowane na tym wskazaniu, ale obwinieni mając umowę ze Spółką - zdaniem OSD - bezprawnie (nie mając już dalszego pełnomocnictwa od klientki do wskazywania kolejnych kont) przekazywali - po odliczeniu swojego wynagrodzenia - otrzymane od pozwanego ubezpieczyciela kwoty do Spółki, która była w tym przypadku podmiotem trzecim. Tego typu postępowanie narusza zasady lojalności i koleżeństwa wobec innych członków samorządu radców prawnych, omijając zakaz reklamy poprzez zawieranie umów nie z faktycznym klientem lecz pośrednikiem, który nie ma takiego zakazu, ale dodatkowo spowodowało u pokrzywdzonej znaczną szkodę.

Obwinieni, wiedząc już, że Spółka nie wypłacała pokrzywdzonej pieniędzy, nadal przekazywali wygrane kwoty Spółce, po odliczeniu swojego wynagrodzenia.

Dodatkowo OSD zważył stosunek obwinionych do obowiązujących radców prawnych przepisów w zakresie umieszczania, nie będących własnością kancelarii pieniędzy na wyodrębnionym koncie depozytowym Sąd dyscyplinarny I instancji w orzeczeniu wskazał także, iż odmówił dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z załączonych dokumentów, dotyczących przebiegu sprawy karnej dotyczącej przekazanych przez obwinionych pieniędzy do Centrum Finansowym (...) Sp. z o. o. i sprzeniewierzenia ich przez ówczesnego Prezesa Spółki, jako nie związanych bezpośrednio z przedmiotem postępowania dyscyplinarnego.

Od orzeczenia odwołanie złożyli obwinieni, zaskarżając je w całości, zarzucając :

I. w zakresie przewinienia opisanego w pkt 1 orzeczenia:

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym przyjęciu okresu popełnienia przewinienia, tj. od 25 czerwca 2014 r. do 26 września 2017 r., podczas gdy mogło ono zostać popełnione jedynie przed przystąpieniem do świadczenia pomocy prawnej, tj. przed 30 grudnia 2014 r.
- naruszenie art. 70 ust 1 i 2 ustawy poprzez wszczęcie postępowania dyscyplinarnego pomimo upływu 3 letniego terminu na wszczęcie postępowania i wydania orzeczenia pomimo ustania

karalności przewinień,

- naruszenie art. 7 k.p.k., poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego, w szczególności w postaci wyjaśnień obwinionych oraz A. R., a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym uznaniu, że obwinieni byli zobowiązani do ustalenia z A. R. wysokości wynagrodzenia lub sposobu jego ustalenia, podczas, gdy A. R. nie była zobowiązana do zapłaty na rzecz obwinionych jakiegokolwiek wynagrodzenia, ponieważ zasady współpracy A. R. były określone w umowie z Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o.;
- naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego w postaci wyjaśnień obwinionego A. G., a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że obwinieni (radca prawny A. G.) brali udział w tworzeniu umowy pomiędzy A. R., a Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o., podczas, gdy A. G. wskazał jedynie, że opiniował wzór umowy dla Centrum Finansowego (...) Sp. z o.o., co miało miejsce w 2016 r.

II. w zakresie przewinienia opisanego w pkt 2) orzeczenia:

1. naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 12 ust. 1 i art. 44 ust. 1 KERP, poprzez uznanie, iż przewinienie opisane w pkt 2) orzeczenia wypełniło znamiona przewinienia opisanego w przywołanych przepisach;
2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym wskazaniu okresu przewinienia jako okres od 25 czerwca 2014 r. do dnia 7 maja 2018 r., podczas gdy w okresie od 25 czerwca 2014 r. do dnia 25 października 2016 r. żadne środki nie wpłynęły na rachunek bankowy kancelarii, a tym samym nie było podstaw do informowania A. R. o jakiegokolwiek wpłacie;
3. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego w postaci zeznań obwinionego A. G., a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że obwinieni (radca prawny A. G.) nie poinformowali A. R. o dokonaniu zapłaty przez ubezpieczyciela
4. naruszenie art. 170 §1 pkt 3) k.p.k. poprzez pominięcie wniosków dowodowych obwinionych zawartych w piśmie z dnia 19 kwietnia 2021 r. (w zakresie korespondencji e-mail A. G. z A. R.), a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych i ustalenie, że obwinieni nie informowali A. R. o środkach otrzymanych od ubezpieczyciela.

III. w zakresie przewinienia opisanego w pkt 3) orzeczenia:

1. rażąco niewspółmierność kary, poprzez wymierzenie kary nagany, podczas gdy społeczna szkodliwość przewinienia była znikoma, a nieumieszczenie środków na osobnym rachunku bankowym nie spowodowało zagrożenia wyrządzenia szkody, tym samym zasadnym było wymierzenie kary upomnienia.

IV. w zakresie przewinienia opisanego w pkt 4) orzeczenia:

1. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego w postaci umowy pomiędzy A. R., a Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o. i umowy pomiędzy tą Spółką a obwinionymi, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

a) uznaniu, że obwinieni byli zobowiązani do wydania A. R. otrzymanych od ubezpieczyciela środków pieniężnych;

b) uznaniu, że Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o. nie była uprawniona do odbioru środków pieniężnych w imieniu A. R.;

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że obwinieni mieli wiedzę w dniu 6 października 2017 r., że Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o. nie wypłaciła A. R. środków pieniężnych, które ubezpieczyciel przekazał kancelarii obwinionych w dniu 25 października 2016 r., podczas gdy obwinieni o sprzeniewierzeniu dokonanym przez firmę odszkodowawczą dowiedzieli się dopiero w marcu 2018 r. z rozmów telefonicznych z pokrzywdzoną A. R. i reprezentantką Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o. J. M.;

3. naruszenie art. 170 § 1 pkt. 6) w zw. z art. 170 § 1 a k.p.k. poprzez pominięcie wniosków dowodowych obwinionych zawartych w piśmie z dnia 6 kwietnia 2021 r., a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych i ustalenie, że obwinieni powinni przekazać środki A. R., a nie upoważnionej do odbioru środków Centrum Finansowe (...) sp. z o.o.

V. w zakresie przewinień opisanych w pkt 1) – 4) orzeczenia:

rażąco niewspółmierność kary, poprzez nie uwzględnienie przy wymiarze kary dotychczasowej dobrej opinii obwinionych oraz przeproszenia podczas rozprawy w dniu 12 kwietnia 2021 r. za zaistniałą sytuację

Przytaczając powyższe podstawy odwołania obwinieni wnieśli o:

- a) uchylenie orzeczenia i umorzenie postępowania w zakresie przewinienia dyscyplinarnego opisanego w pkt I. 1) orzeczenia;
- b) zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie przewinienia dyscyplinarnego opisanego w pkt 2) orzeczenia, poprzez zmianę pkt I. 2) orzeczenia i uniewinnienie obwinionych;
- c) zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie przewinienia dyscyplinarnego opisanego w pkt 3) orzeczenia, poprzez zmianę pkt I. 3) orzeczenia i wymierzenie obwinionym kary upomnienia;
- d) zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie przewinienia dyscyplinarnego opisanego w pkt 4) orzeczenia, poprzez zmianę pkt I. 4) orzeczenia i uniewinnienie obwinionych;
- e) w konsekwencji rozstrzygnięć, o których mowa w lit. a) – d) powyżej, zmianę orzeczenia w pkt II, III i IV orzeczenia poprzez niestosowanie kary łącznej oraz nieobciążanie obwinionych kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpoznając sprawę zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 433 k.p.k., mającego zastosowanie na mocy treści przepisu art. 74¹ pkt 1 ustawy, sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeśli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach stawianych zarzutów.

- I. Odnosząc się zatem szczegółowo do treści zarzutów zawartych w pkt 1 odwołania zawierającego zarzut błędu w ustaleniach faktycznych polegających na błędnym przyjęciu okresu popełnienia przewinienia tj. od dnia 25 czerwca 2014 r. do dnia 26 września 2017 r. zarzut ten uznać trzeba za trafny.

Skoro OSD w pkt 1 orzeczenia uznał obwinionych za winnych naruszenia treści przepisu art. 36 ust. 1 oraz art. 43 ust 2 KERP w związku z treścią art. 64 ust 1 ustawy, winien prawidłowo wskazać ramy czasowe popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

Zasadnie wskazują obwinieni, iż przewinienie opisane w pkt 1 orzeczenia można było popełnić jedynie przed przystąpieniem do świadczenia pomocy prawnej. W sprawie niniejszej przystąpienie do świadczenia pomocy prawnej nastąpiło najwcześniej dnia 25 czerwca 2014 r.

(moment podpisania pełnomocnictwa przez A. R.) a najpóźniej w dniu 30 grudnia 2014 r. (moment wysłania pozwu).

W treści uzasadnienia OSD nie podaje dlaczego i według jakich kryteriów ustalił okres przewinienia z pkt 1 orzeczenia do dnia 26 września 2017 r. (daty końcowego rozstrzygnięcia sprawy cywilnej przez Sąd Apelacyjny).

Zatem należało zmienić orzeczenie poprzez wskazanie prawidłowego czasu popełnienia przewinienia. Następnie, wobec ustalenia, że przedawnienie karalności nastąpiło 1 stycznia 2020 r., konieczne jest przyjęcie, iż postępowanie w zakresie przewinienia opisanego w pkt 1 orzeczenia OSD winno zostać, w oparciu o treść art. 70 ust. 2 ustawy, umorzone.

- II. W zakresie zarzutu odnoszącego się do pkt 1 orzeczenia obwinienie podnieśli także zarzut naruszenia art. 7 k.p.k. i wyrażonej tam zasady swobodnej oceny dowodów. Naruszenie art. 7 k.p.k. miało, zdaniem obwinionych, polegać na błędnym uznaniu, że obwinieni byli zobowiązani do ustalenia z A. R. wysokości wynagrodzenia lub sposobu jego rozliczenia.

Zarzut ten jest całkowicie chybiony.

Punktem wyjścia do rozważań Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, także i w tej sprawie stanowi zapis art. 8 ust. 4 ustawy, zgodnie z którym zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie określa umowa. W świetle zapisów art. 36 i 43 KERP, jak też i §3 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego z dnia 13 czerwca 2015 r. w sprawie wykonywania zawodu radcy prawnego obowiązkiem radcy prawnego jest przed przystąpieniem do czynności zawodowych ustalić z klientem zakres usługi, wysokość honorarium lub sposób jego wyliczenia a także zasady ponoszenia opłat i wydatków.

Obowiązek ten dotyczy każdego stosunku łączącego radcę prawnego i jego klienta, którym, co trafnie wykazał OSD, w trakcie całego postępowania, była A. R. a nie Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o.

Sąd odwoławczy w pełni pogląd ten popiera.

Umowa z klientem jest zatem źródłem stosunków między klientem a radcą prawnym. To treść takiej umowy wyznacza zakres obowiązków i uprawnień stron tego stosunku prawnego. Od radcy

prawnego nie oczekuje się dążenia do sporządzenia umowy na piśmie jedynie w przypadku doraźnej pomocy prawnej (§ 3 ust. 2 in fine Regulaminu). W ustawie o radcach prawnych nie ma normy prawnej, która przewidywałaby rygor nieważności dla umowy o pomoc prawną zawartej bez zachowania formy pisemnej (art. 73 § 1 Kodeksu cywilnego). Jednak z prawnodyscyplinarnego punktu widzenia oceny wymaga, czy radca prawny nie zawierając umowy z klientem na piśmie nie dopełnił obowiązku rzetelności i uczciwości przy wykonywaniu czynności zawodowych (art. 6 KERP).

Nie ma również żadnego znaczenia okoliczność, czy A. R. pytała obwinionych, czy ma im płacić, czy też nie, wielokrotnie podnoszona w sprawie przez obwinionych.

W myśl zasady swobodnej oceny dowodów, wysnucie wniosków zależy od przekonania sądu, pod warunkiem, że swoje stanowisko w sposób przekonujący uzasadni w konfrontacji z całym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Dokonanie przez OSD oceny zebranego materiału dowodowego w sposób odmienny od oczekiwań obwinionych samo w sobie nie stanowi naruszenia art. 7 k.p.k.

Nie jest istotna dla rozstrzygnięcia sprawy kwestia, czy obwiniony A. G. brał udział w tworzeniu umowy pomiędzy A. R. a Centrum Finansowym (...) Sp. z o.o. czy tylko ją opiniował. O ile nawet OSD do takiego wniosku doszedł, to jest to okoliczność poboczna, nie mająca żadnego wpływu na wydane rozstrzygnięcie.

- III. Odnosząc się do zarzutu dotyczącego przewinienia opisanego w pkt 2 orzeczenia, w którym OSD uznał obwinionych za winnych przewinienia dyscyplinarnego w postaci niepoinformowania klienta o wpływie na konto ich kancelarii wpłaconych środków uzyskanych w toku postępowania sądowego, Sąd odwoławczy przyznaje, że prawidłowy czas popełnienia tego czynu to okres od dnia 25 października 2016 r. do dnia 7 maja 2018 r. Ustalenie to nie ma jednak wpływu ani na fakt zaistnienia deliktu, ani na orzeczoną karę.

WSD nie podziela jednocześnie wywodów obwinionych na temat braku obowiązku informowania klienta o wpłacie środków przez stronę przeciwną.

Również i w tej kwestii decydujące znaczenia ma treść art. 3 ust 2 ustawy, zgodnie z którym radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy

prawnego. Zasady te określone zostały w treści art. 6, 12 ust 1 i art. 44. KERP. Są one bezwzględnie obowiązujące. Obwinieni w odwołaniu przytaczają te zapisy, stwierdzając jednocześnie, że z ich treści nie wynika, by klient miał być informowany przez radcę prawnego o tym, że na konto radcy prawnego wpłynęły jakieś kwoty pieniężne, dochodzone w trakcie postępowania przed sądem, w jego sprawie cywilnej o odszkodowanie. Nie sposób przyjąć to stanowisko obwinionych za prawidłowe i zgodne z zasadami etyki, nawet nie tylko radcy prawnego, ale i etyki ogólnej.

Tak lekceważące podejście do pieniędzy przyjętych w imieniu klientów stanowi rażące naruszenie zasady lojalności i ochrony praw klienta. Zważywszy na szczególne okoliczności tej sprawy - stan zdrowia i położenie życiowe, w którym pokrzywdzona znalazła się po wypadku, radca prawny winien dołożyć wręcz zwiększonej staranności w stosunku do wzorca wynikającego ze wskazanych wyżej zasad Kodeksu. Zgodnie z art. 11 ust. 1 KERP radca prawny powinien dbać o godność zawodu, zaś w myśl art. 12 ust. 1 KERP radca prawny zobowiązany jest wykonywać czynności zawodowe sumiennie, z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania. Jeśli z zakresu udzielonego pełnomocnictwa wynika upoważnienie do przyjęcia odszkodowania w imieniu klienta, radca prawny w ramach wykonywanych przez siebie czynności ma obowiązek skrupulatnego rozliczenia się z klientem, czego obwinieni nie dokonali. Doprowadziło to do naruszenia art. 37 ust. 5 KERP. Z uwagi na szczególną sytuację pokrzywdzonej, wskazane wyżej sprzeniewierzenie się przez obwinionego podstawowym zasadom świadczenia pomocy prawnej przez radcę prawnego i znaczną wartość nierozliczonych środków klienta sprawa ta wystawia na szwank godność zawodu.

Przyjęta przez obwinionych swoista linia obrony pomija całkowicie istnienia ewidentnego konfliktu interesów w tej sprawie. Sytuacja, gdy radca prawny uznaje, że z klientem łączy go jedynie pełnomocnictwo a jego klientem jest osoba trzecia (firma odszkodowawcza) jest sprzeczne z samą istotą udzielania upoważnienia do reprezentowania klienta. Jest także wyrazem nielojalności wobec klienta. W sposób wyważony i poparty poglądami doktryny i orzecznictwa to niewłaściwe postępowanie obwinionych w sprawie przedstawił pełnomocnik pokrzywdzonej A. R. w odwołaniu od postanowienia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 12.03.2019 r. o umorzeniu dochodzenia w sprawie R 404/18/AK (karta 93-95 akt sprawy OSD). Wywody tam zawarte zasługują na pełną aprobatę.

Obwinieni zarzucają także naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego. Zarzut ten nie jest zasadny, ponieważ istotą czynu z pkt 2 orzeczenia jest brak informacji o wpływie środków na konto obwinionych a nie przekazywanie informacji o zawartej umowie z Centrum Finansowym (...) Sp. z o.o. i umowie obwinionych z tą Spółką. Ocena dowodów tym zakresie przez OSD jest prawidłowa i nie narusza dyspozycji art. 7 k.p.k.

IV. W odwołaniu podniesiony został także zarzut naruszenia art. 170 § 1 pkt 6 w zw. z art. 170 § 1 k.p.k. poprzez pominięcie wniosków dowodowych obwinionych z dnia 19 kwietnia 2021 r.

Wniosek dotyczył dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z nagrań rozprawy przed Sądem Okręgowym na okoliczność rozliczeń pomiędzy pokrzywdzoną a obwinionymi.

Z akt sprawy wynika jednakże, iż OSD dnia 12 maja 2021 r. na posiedzeniu oddalił wniosek dowodowy obwinionych, uznając, iż jest on dla rozstrzygnięcia sprawy nieprzydatny a mechanizm rozliczeń został już ustalony.

Rozstrzygnięcie OSD w tym zakresie także było zasadne.

Konkludując, brak jest podstaw prawnych i faktycznych do zmiany treści pkt 2 orzeczenia.

V. Odnośnie zarzutu dotyczącego przewinienia opisanego w pkt 3 orzeczenia - nie zdeponowania otrzymanych kwot, należnych klientce A. R. na rachunku odrębnym od innych rachunków Kancelarii (...) i Radców prawnych (...) stanowiące nakaz wskazany w treści przepisu art. 37 KERP, Sąd odwoławczy w pełni popiera stanowisko OSD w tym zakresie i, wbrew twierdzeniom obwinionych zawartych w odwołaniu, nie uznaje wymierzonej im kary jako niewspółmiernej i wygórowanej. Rażąca niewspółmierność kary występuje, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia deliktu jak i osobowość sprawcy. Niewspółmierność rażąca to znaczna, zasadnicza „bijąca w oczy” różnica pomiędzy karą wymierzoną a karą sprawiedliwą (tak wyrok SN z 13 lutego 2020 roku sygn. akt: II DSS 15/19, LEX nr 3260299, wyrok SN z dnia 16 listopada 2021 roku sygn. akt: II DOW 15/21 LEX nr 3261440) Wymierzona w niniejszej sprawie kara jest adekwatna do popełnionego przewinienia. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym : „nie każda wadliwość rozstrzygnięcia o wymiarze kary może stanowić usprawiedliwioną podstawę odwoławczą, lecz jedynie jej kwalifikowana postać, wyrażająca się orzeczeniem kary "rażąco" niewspółmiernej. Przez rażąco

niewspółmierność kary rozumieć należy różnicę między karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji a karą, jaką należałoby orzec w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania dyrektyw sądowego wymiaru kary. Chodzi tu o różnicę tak oczywistą, że prowadzącą do niedającej się zaakceptować nieproporcjonalności kary orzeczonej w stosunku do kary sprawiedliwej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2006 r., SNO 28/06, LEX nr 568924) W kontekście zarzutu rażącej niewspółmierności kary, jego uwzględnienie ograniczać się musi zatem do skrajnych wypadków, w których występuje drastyczna różnica między karą wymierzoną przez sąd korporacyjny, a karą, którą w świetle dyrektyw jej wymiaru należałoby orzec. ” - vide także : postanowienie SN z dn. 4 marca 2016 r., sygn. SDI 76/15 ; wyrok SN z dnia, 18.11.2014 r., sygn. akt SNO 55/14 ; wyrok SN z dnia 28.02.2013 r., sygn. akt SNO 42/13 ; wyrok SN z dnia 5.06.2014 r., sygn. akt SNO 22/14. Sąd odwoławczy w pełni podziela takie rozumienie omawianej definicji i stoi na stanowisku, że orzeczone wobec obwinionych kary są wysokie, ale ich dolegliwości nie postrzega w kategoriach rażącej niewspółmierności. W tym wymiarze należy zgodzić się z argumentacją OSD na okoliczność wyboru środka represji.

Nie są istotne argumenty przytoczone w treści pkt III uzasadnienia odwołania, odnoszące się do dobrej kondycji finansowej kancelarii oraz niezwłocznego przekazania otrzymanych kwot na rachunek, jak to określają obwinieni „uprawnionego do odbioru podmiotu”.

Podkreślenia wymaga, co już stwierdził w uzasadnieniu orzeczenia OSD, że obwinieni w dalszym ciągu nie uznają za wymagane stosowanie zapisów KERP w tym zakresie. Dowodzi to, iż obwinieni nadal nie widzą niczego nagannego w takiej formie ułożenia stosunków z klientem/klientami, jak w stanie faktycznym niniejszej sprawy. Dziwi to tym bardziej, że obwinieni dostrzegają pokrzywdzenie klientki i ubolewają nad tym, jednocześnie pomijając, że do takiego skutku doprowadziła właśnie patologiczna sytuacja, w którą się uwikłali.

Na zagrożenia związane z udziałem radcy prawnego w trójce z klientem i firmą odszkodowawczą wskazał Wyższy Sąd Dyscyplinarny w 5-osobowym składzie w orzeczeniu z dnia 14 października 2020 r., WO-193/19. Stwierdzono w nim, że przy takim układzie istnieje ryzyko, że może dojść do naruszenia tajemnicy zawodowej, zasady niezależności i reguł kształtowania wynagrodzenia, przy jednoczesnym braku umowy z klientem.

Odnosząc się do treści zarzutu dotyczącego przewinienia opisanego w pkt 4 orzeczenia i

stwierdzenia, iż obwinieni działali zgodnie z zawartymi umowami z Centrum Finansowym (...) Sp. z o.o. i umową zawartą przez tę Spółkę z Pokrzywdzoną A. R. i wynikającymi z tych umów zasadami przekazywania środków finansowych a zatem nie byli zobowiązani do wydania A. R. otrzymanych od ubezpieczyciela środków pieniężnych a Centrum Finansowe (...) Sp. z o.o. uprawniona do ich odbioru w imieniu pokrzywdzonej, Sąd odwoławczy stwierdza, co następuje:

Wydając zaskarżone orzeczenie OSD nie naruszył, w jego pkt 4, treści art. 7 k.p.k. Przedmiotem rozstrzygnięcia nie jest ocena zawartych przez obwinionych umów i ich zakresu obowiązywania. Przedmiotem oceny OSD było ustalenie, czy zostały naruszone zasady etyki określone w treści art. 6, 12 ust 1 oraz art. 44 ust 1 KERP.

Kodeks Etyki Radcy Prawnego nie jest aktem normatywnym, a jedynie zbiorem zasad uchwalonych przez organ korporacyjny, wiążących przedstawicieli tego zawodu, których naruszenie może powodować odpowiedzialność dyscyplinarną, bez względu na to, czy naruszenie to nastąpiło w trakcie czynności związanych z wykonywaniem zawodu radcy prawnego, czy też nie (tak postanowienie SN z dnia 23 lutego 2005 roku sygn. akt: SDI 66/04).

Zarzut dotyczył nie wydania klientce niezwłocznie lub na warunkach z nią uzgodnionych środków otrzymanych od ubezpieczycieli. Jak wskazano w pkt II niniejszego uzasadnienia, z klientką A. R. nie została zawarta umowa w formie pisemnej określająca m. in. zasady rozliczeń stron po zakończeniu postępowania sądowego. Niewątpliwie naruszało to zarówno przepisy ustawy, jak i zasady etyki i dobre obyczaje. Brak tych regulacji ułatwiał także innym podmiotom podjęcie działań na niekorzyść klientki, co w sprawie miało miejsce. W tym znaczeniu nie sposób przyjąć, iż czynności zawodowe wykonywane były przez obwinionych sumiennie oraz z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania (art. 12 ust 1 KERP). Nie zmienia tego faktu także kilkakrotne stwierdzenie obwinionych, że Pokrzywdzona A. R. została przez nich przeproszona.

- VI. Sąd odwoławczy nie dopatruje się także w działaniu OSD naruszenia treści przepisu art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. albowiem rozstrzygnięcie sądu karnego w sprawie odpowiedzialności karnej zarządu Centrum finansowego (...) Sp. z o.o. nie ma w niniejszej sprawie istotnego znaczenia.

O kosztach postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym orzeczono na

podstawie przepisu art. 70⁶ ustawy.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.